

Drama je zgodovinska in se vrši v prvi polovici VIII. stoletja v Korotanu. Toda nikjer ne vidimo resnične zgodovine, in zgodovinska je drama le v toliko, kolikor se naslanja na dejstvo pokristjanjenja. Samo jezik v drami je čaroben, kot iz marmorja izklesan. V lirčnih pesmih, ki se pojó, je hotel pisatelj orisati milje, pa se mu ni posrečil, pesmi so slabe. Jambi pa mu tekó vznešeno in gladko. Naslov „Ljubislava“ ni prvoten; bolje bi bilo in tudi bolj odkritosrčno, če bi se bil obdržal prvotni naslov „Za staro vero

Arhitekt Josip pl. Vancaš,
ki je izdelal načrte za „Zavod sv. Stanislava“, za hotel „Union“ in za poslopje „Ljudske posojilnice“.

in svobodo“, a opustili so ga menda, da zakrijejo tendenco. Igravci so se potrudili, kar so mogli, pa verzi in značaji so jim delali težkoče. X + y

Slovenska opera.

19. jan. se je proizvajal Weberjev „Čarostrelec“. Kar je bil Nemcem Schubert v pesmi, to jim je bil Weber v operi. Kot učenec Haydnov in Voglerjev se je v instrumentaciji naslanjal na starejše mojstre, vendar pa je marsikaka poteza pristno njegova in zlasti nižje lege klarinetov in drugih instrumentov je znal izrabljati kot malokdo. Po Friderik Kindovem librettu je uglasbil veliko opero „Čarostrelca“, ki se je prvič proizvajal 18. jun. 1821

v Berolinu. Kljub temu, da je opera že jako stara, je še dandanes vsled svoje kompozicije in enotnega duha stalno na repertoarjih. V njej čujemo pristne glasove gozdne lovske poezije, tiho hrepeneče, sentimentalne melodije Agatine in mladostno sveže in življenjapolne arije Aničine. Ves značaj divjega Gašperja se izraža v glasbi in nepopisno fino je risana zaslepljenost človeka in strast njegova v prizoru v brezdnju.

Opera se je ponavljala 2. in 4. februarja.

27. jan. se je pel Smetanov „Dalibor“. Fini dramatični čut je glavna privlačna moč Smetanovih oper. Vrhu tega je povito med lahno in fino instrumentacijo polno motivov, vzeti iz naroda, in tako se čuti človek pri teh operah, kot da bi slušal narodne popevke.

4. febr. je gostoval kot Dalibor Vlček.

13. februarja je bila premiera Weissovega „Poljskega žida“. Kdor ljubi lahko umljivo in negloboko glasbo, temu ta opera ni ugajala, ker je težka, a krasna. Opera še ni stara, a že dokazuje „stari rek“: „Nemo propheta in patria“. Nemci so spoznali ceno tega dela in takoj je šla opera preko vseh večjih odrov. Poleg Čajkovskega „Pikove dame“ je „Poljski žid“ najgloblja in najtežja opera, ki smo jo videli v letošnji sezoni. Polna dramatike je, saj je tudi dejanje veledramatično. Vsaka beseda najde v glasbi izražen čut, vse, kar slišimo, slišimo na dvojen način. Iz trdih disakordov nam bije na uho božja pravičnost in glas vesti. Mogočni zbor „Matis, prišel tvoj plačilni je dan“ nam buči kot pozavna na uho, da greh zahteva kazen. Melodij in arij ne najdemo v operi. Solisti morajo paziti, da zadenejo večkrat sila težki recitativni ton glasbe. Glavna moč pa leži v orkestru, ki sili s svojo močjo v nas in nam nehote vzbuja slična čuvstva. Motiv bližajočih se sani s svojim zvončkanjem je prepleten v celo delo in v vseh svojih variacijah in modulacijah sledi Matiju in ga spominja njegove krivde. Pa v orkestru leži tudi vsa sila krasno risane miljeja, V duši vlada strast in obup, tam zunaj v naravi pa divja viharina noč. Vse to sili človeka, da se naslaja vedno in vedno znova ob tej umetniški operi.

Ponavljala se je 16., 20. in 25. februarja.

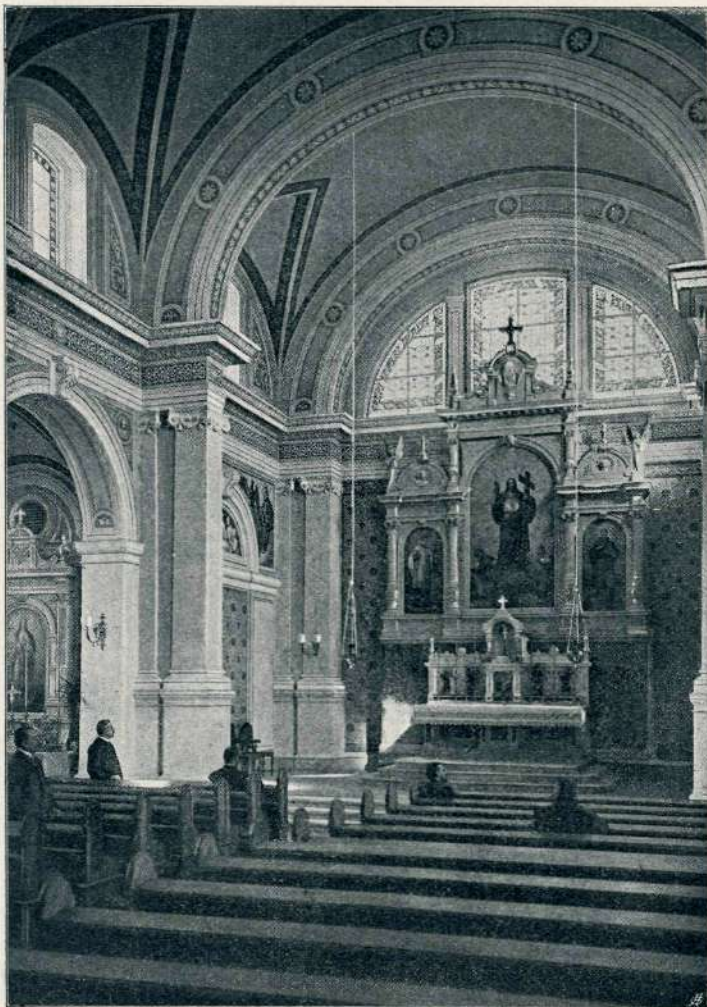
Po tej težki skladbi nam je dala intendantca lahko in ljubko Dellingerjevo opereto „Don Cesar“, ki se je prvič pela 2. marca. Opera je polna ljubkih in očarljivih melodij, a te melodije se odlikujejo po svoji originalnosti, opereta pa po moderni instrumentaciji. Svetovnoznana je podoknica „Pridi dol, o Madonina Tereza“. Občinstvu je morda ugajala še bolj kot lahki dunajski „Cigan baron“.

Ponavljala se je 4. in 17. marca, ko je gostovala v vlogi Maritane ga. Irma Polakova, ki je pela in igrala dobro. Pa saj Maritana ni subretna vloga. V prihodnje naj se pri prestavah pazi tudi na slovenščino, da ne bomo zopet čuli kriččega „se ne

splača, spleča“. Vojaški orkester pa igra večinoma preglačno in ne skrbi za zadostujočo izvežbanost.

A. R.

„Poslednja straža“. Slovenski skladatelj gospod Širca, znan pod imenom Risto Savin, je zložil opero „Poslednja straža“, ki je v Zagrebu dobro uspela. G. Širca je topniški častnik ter biva sedaj v Varaždinu.

Kapela v zavodu sv. Stanislava.

Frančišek Pustavrh. Licejska knjižnica hrani v svojem inventaru majhno z oljnatiimi barvami na medeno ploščico naslikano podobo Valentina Vodnika, ki jo je naslikal Pustavrh¹⁾ (bržčas po muzejski predlogi) kot drugoletnik v ljubljanski bogoslovnici ter jo leta 1851. podaril licejski knjižnici²⁾. — Slikarski samouk Franc Pustavrh se je rodil pri sv. Katarini na Topolu 4. decembra 1827. Ta pravilna letnica se na-

¹⁾ Pr. „Dom in Svet“, V. letnik.

²⁾ Inventar pravi: ein Geschenk des Theologen Pustavrh. —

haja izprva po šematizmih, ki navajajo Pustavrhovo ime, notri do leta 1868; tedaj se je pa, ne vem po kakem naključju, izprevrila letnica Pustavrhova v napačno, tako da v zadnjih štirih imenikih klerikov poleg Pustavrhovega imena citamo pomotno rojstveno letnico 1828. V mašnika posvečen 31. julija 1853 je služil kot kaplan najprej v Polšniku od jeseni 1853 do spomladi 1854, potem je kaplanoval štiri leta v

Tuhinju in osem let v Veléslu. Zadnji čas svojega življenja (dobro štiri leta) je služil kot lokalist pri sveti Neži na Selih (v kamniškem okraju). Največ izpodbude za slikarstvo v umetniškem pomenu je dobil pač za svojega kaplanovanja v Veléslu, kjer so ga zlasti navduševale krasne oltarske podobe v tamonjni farni cerkvi, delo znamenitega slikarja Kremžar¹⁾-Schmidta. Posamezne podobe s teh Schmidtovih slik, zlasti podobo Matere božje v velikem oltarju, je po večkrat prenaslikal ali kopiral. Čim bolj se mu taki posnetki izponesli, tem bolj se mu je okrepila ljubezen do umetnosti in pravo pojmljenje njenih zakonov. Za predloge svojim slikam je dostikrat uporabljal tudi stare bakroreze in jekloreze, n. pr. iz Paynejeve zbirke umetniških slik, ki je tisti čas vzbujala splošno pozornost (universum in knjiga umetnosti — ilustrirana krasotna biblija), dalje ilustracije iz krasotne izdaje biblije, ki jo je v 230 velikih podobah ilustriral Gustav Doré itd. Zelo spretno in s čudovito potrpežljivostjo je obnavljal ali restavriral tudi stare slike; o tej njegovi spretnosti častno pričajo izvrstno uspele od njega obnovljene slike v Preddvorskem gradu. V njegovih slikah se jasno kaže vpliv Kremžar-Schmidtov; kolorit nežen, včasih morda še preboječ, risanje korektno, v svojih detajlih spominjajo te slike na izdelavo tako zvanih podrobnostnih mojstrov (Kleinmeister)

ster) nizozemske šole. V javnost pred širše občinstvo se s svojimi slikami ni spuščal, prirojena ponižnost ga je menda od tega odvrčala; sploh mu pa stanovska opravila duhovskega poklica poleg slabotnega zdravja niso puščala dosti prostega časa, da bi bil mogel vse svoje moči posvetiti slikarstvu; njegove slike so torej dokaj redke in ne dosti poznane.

¹⁾ Kremžar — iz Kremsa doma; primeri primke: Grazer, Wiener, Progar!